

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS VNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 8 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

BOCCATO DI CARDINALE

¡Oh inteligents gastrònoms!
Es un fet ja probat:

s' ha d' aná hasta la cuyna
per trobá 'l millor plat.

CRONICA

AVANTS Y ARA

Hi hagué un temps en que á Barcelona, á la sola noticia de un cambi de ministeri, tot anava en renou. Se formavan grups animats per las plassas y carrers que discutían ab calor; las tertulias dels cassinos bullían; en los cafés públichs cada taula era una fornal, y fins en las casas particulars, comensant per la botiga y acabant pel quarto del terrat, no 's parlava d' altra cosa que del cambi de ministeri.

Be es veritat que avants de la revolució de Setembre 'ls partits liberals no lograven pujar al candellero, sino volcantlo pera després quan hi estavan ben arrapats tornar-lo á posar dret. A las bonas no 'ls deixavan pas enfilar. Era precis per conseguir lo poder armar una revolució en tota regla, ó pel cap mes baix un pronunciament ab totes las campanillas (en las bandes militars de aquell temps encare n' hi havia de campanillas). Com se comprén molt be, un daltabaix á temps es una foguerada que sempre escalfa y acalora á la multitud sense distinció de classes, sexes, ni edats. Certs dramas populars son sempre aplaudits, sobre tot quan hi ha tiros.

Y ab la pujada dels progressistas solía navern'hi; y no sols ab la pujada, sino també ab la cayguda. Quan queyan era precis desarmar á la milicia nacional, y ja se sabia, 'ls milicianos no entregavan el fusell sino per la punta de la bayoneta y ab lo gatillo armat, lo cartutxo entatxonat en lo canó y la cápsula de fulminant calada á la xamaneya. Alsar unas quantas barricadas costava poch, y menos encare arronsar l' índice de la má dreta, pera fer foch sobre las tropas que las atacavan.

La capital de Catalunya en lo período de un quart de sigle escás, comprés entre l' any 33 y 'l 56, registra un sens fi de diversions de aquest género, y en alguna d' ellas se mostrá tan intrépida, tan brava y resolta, qu' ella sola decidí la sort de Espanya.

**

Durant lo período revolucionari va anar minvant l' afició á tirarse al carrer en busca del poder. Ja als progressistas se 'ls havia donat l' alternativa, ó millor dit ells sols torejavan al país dividits en dos quadrillas. De l' una n' era primer espasa en Sagasta, lo mateix Sagasta d' ara y de l' altra en Ruiz Zorrilla, 'l revolucionari impenitent mort fa dos anys.

Las corridas, ab las dos cuadrillas alternadas, varen durar fins que 'l monarca que las presidía, al veure que á cada punt s' anava armant mes fort escándol, se tragué la corona del cap, la tirá al mitj de la plassa y tocá 'l dos.

Las crissis ministerials de aquell temps se distingían també per la forta excitació que produhian en tot lo país. Tots los ciutadans, en un ó altre sentit, feyan política, y l' interés que tenia cada hu pel triunfo de sas particulars opinions, el portava, naturalment, á atribuir á tot cambi de govern una trascendencia favorable ó adversa, segons considerés que l' aproximava ó l' allunyava de la realisació dels seus ideals.

Hi havia alló de:—«No ho duptin pas: la llibertat ab tots los seus excessos, afluixant los ressorts del poder y rompent lo freno de l' autoritat provocarà una reacció que acabarà pera llansarnos als brassos de D. Carlos.

Mentres altres deyan:—«Desenganarse: 'ls abusos autoritaris, l' afany de cohibir las lliures expansions del esperit públich, los atachs sistemátichs als drets individuals acabarán per condensar lo disgust

del poble qu' estallarà en una formidable tempestat revolucionaria.

A cada cambi de govern se desarrollavan ab gran calor aqueixas dos téssis, segons sigués la significació avansada ó retrógrada del nou ministeri. Cambiar de govern equivalía á afegir nova llenya al foch sobre 'l qual bullía la gran caldera de las passions polítichs.

En cambi avuy....

**

Avuy tot ha cambiat.

Las crissis ministerials comensan per prepararse y resolde's amistosamente entre 'ls mateixos elements polítichs qu' están en joch, y fins moltes vegadas á plasso fixo.

—Aixís que termini la temporada de banys, nosaltres ens retirarem y entrareu vosaltres.

Aixó s' anuncia ab alguns mesos de antelació, y en efecte: s' acaba la temporada de banys y 'ls uns baixan y 'ls altres puján.

Lo cambi s' efectúa, sense enardiment, sense passió, sino com una cosa convinguda per endavant entre 'ls mateixos interessats, al igual que un cambi de mulas de tranvía, que quan un tiro surt al carrer, l' altre tiro es conduhit á la menjadora.

Naturalment ¿cóm volen que 'l país s' interessi per una política tan mesquina? Sols los grans dramas comouhen á las multitudes; en cambi las farsas de putxinetlis, adotzenadas á forsa de repetir-se, 'l tenen sense cuydado.... tant es aixís, que lo més que fá quan n' hi presentan alguna, es arronsar las espatillas ab la mes olímpica indiferencia y passar de llarch.

—Tots son iguals.... tots hi son per lo mateix!— exclama l' opinió.

Y al igual que de un tumor ne supura 'l pus, veym supurar l' escepticisme de la embotada conciencia del poble espanyol.

Ja no 's comou per res, ni s' altera per res, ni per res s' apassiona.... Que caygan los uns y que pujin els altres. ¿Y qué? Bon profit els fassa: tots son pitjors.

**

La vida política local, en tot cas hem de anarla á buscar en los cassinos, y no tant en aquells que professan idees distanciadas del sistema avuy imperant, com en los que sustentan las dels partits en joch. Designémlos en termes mes precisos: en los cassinos fusionistas y en los conservadors.

Quan surgeix una crisis, se pot dir que aquí á Barcelona, per ells sols se fá la festa.

Ab la crissis se promou entre 'ls que cauhen la desanimació: y entre 'ls que puján l' alegría. En los socis dels cassinos se produheixen fenómenos d' óptica extrany y estrambótichs, com los causats per reflexió en aquells miralls que tenen la lluna deformada. A la panxa rodona dels que cauhen corresponen caras llargas plenas de tristesa, y á la panxa prima dels que puján, caras arrodonidas radiants de alegría.

Y es que 'ls tals cassinos, ben considerats, no son altra cosa que mercats d' actas de regidor y agencias de colocacions, á cárrech del municipi.

Allá acuden ansiosos tots los que aspiran á viure ab l' esquena dreta, imposantse per tot treball la firma de la nómina: los arruinats de la industria ó del comer, los fills de familia que han dissipat lo patrimoni patern, los que may han sapigut seguir ab la deguda constancia un camí pera crearse una posició, ó quan menos pera guanyarse modestament lo pá de cada día; en una paraula tots los desetxos de la lluyta de la vida.

La baralla per la conquista del cigró comensa

QUESTIÓ MUNICIPAL

¡Aquesta seria la gran solució!

dura y enconada tan bon punt s' anuncia la existencia de una crisi y presenta els seus embats mes fermes, en las alternativas á que dona lloch l' adjudicació de la vara de arcalde, y la major ó menor preponderancia que ab motiu del cambi de govern van á adquirir tals ó quals elements de la corporació municipal.

—Un empleo... una credencial... un petit volant per amor de Déu! —Aquest es lo clamor que s' escolta dintre dels cassinos y en las antessalas dels regidors.

Si no hi ha vacant, precisa ferne. Si las vacants fetas no bastan, es necessari crear nous empleos, sigan ó no sigan útils: lo gran qué es sortir de compromisos á tota costa. Que l' erari municipal no pot suportar tanta càrrega ¡tant-se-vall perduts per un, perduts per cent.

Y s' troban sempre personas que á casa seva passen com á modelos d' ordre y de formalitat, y que no obstant al rebre l' encàrrech de regir los intereses públichs, qu' es quan pel seu bon nom deurían mostrarse mes escrupulosos, no reparan en tirar la Casa gran per la finestra.

La política de avuy día es aixís.

¡Quánt lluny ens trobém de l' época d' aquells homes qu' en defensa de una idea s' deixavan matar sobre una barricada!....

P. DEL O.

AMOROSA

De bat á bat t' obriré
de mon cor malalt las portas.
No t' espanti la negró,
no t' allunyi el baf de fossa.

El méu cor es buyt, es buyt,
per 'xó en ell ta veu ressona,
y s' allunya, y va morint
lánguidament, nota á nota.

Pots entrarhi sense por,
perque, ab ta presencia sola,
tornará á esclatar la llum
en la entranya misteriosa.

Asséntahi els téus reyals
y fésten reyna y senyora.
No pensis si avans que tú
va reynarhi un' altra dona.

Mas si l' entrari no 't plau,
jo aparadaré la porta,
perque cap més dona al mon
puga reynari orgullosa.

A. LLIMONER.

À CAL AUCELLAYRE

—Ab el seu permís....
—Vosté 'l te, senyora: pot passar sense cumpliments.

—¡Be n' hi ha prou d' aucells en aquesta botigueta!...

—Es lo que generalment sol succehir. A cal sabater hi ha sabatas, á cal espartenyer espartenyas, á cal gorrista gorras... A cal aucellayre no s' hi pot trobar res mes que aucells.

—Ja veurá; una servidora venfa per qüestió d' un regalo... No sé si 'm comprén... Vull fer un regalo á una persona, y com se que las bestias li agradan, havia pensat regalarli un animallet que tingués una mica de mérit.

—No parli mes: desde ara li dich que quedarà ben servida. Cabalment la meva botiga es una verdadera arca de Noé: exceptuant la sogra, que se 'm va morir fa poch, casi puch dirli que tinch un parell d' animals de cada especie.

—Veyám, donchs, vosté mateix pot guiarme. ¿Que li sembla millor per fer un regalo?

—Aixó depén dels gustos de cada hú. Miri ¿li agrada aquest canari?

—Psé!... ¿Vol dir que gasta salut aquesta bestiolleta?

—¡No n' ha de gastar!... ¿Per qué ho diu aixó?

—¡Com el veig tan groch!...

—Aixó ja vé de familia. Es com els negres, que encare que no fassin de carboners, per xó tots son foscós.

—¿Que sab de cantar?

—Ara n' aprén... Es jove encare.

—Ah!... Donchs deixemlo estar, pobret: val mes que segueixi 'ls estudis. Potser un cambi d' ayres li faria perdre 'ls poch coneixements que té.

—Vegi, donchs: aquí li presento una cadenera que ja pot anar sola.

—¿Sense gabria ni res?

—Aixó es un dir: vull dir que per lo que toca á cançons, no hi ha tenor d' ópera que li pugui passar la má pel bech.

—¡Hola! ¿Que canta en italiá?

—No senyora: canta en llenguatge purament cadarneril; pero ¡la sentís quan ella s' hi posa! ¡Alló es música fina y delicada, ab tots els bemols y semifusas de la solfa natural! ...

—A veure; fássila cantar un rato...

—¡Oh! ¡Ara m' ha atrapat! Tot será que la bestia vulgui.

—¡Ah! ¿Es dir que no mes canta quan vol?... Ja no fa pel meu objecte. ¡Figuris vosté que la regalo, y ella agafa tirria á la casa nova y se li ocorreix no volguer cantar may mes!... ¡Ca!... Ensenyim, ensenyim alguna altra cosa.

—Vosté mateixa; á la vista ho te tot: trihi y esculleixi lo que vulgui, que lo que aquí no hi sigui, no ho trobará en lloch mes.

—¿Qu' es aquest aucell de la cresta?

—Un cardenal... ¡Oh! Un animal de molt mérit.

—¿Qu' es de bayeta aixó del cap?

—¡Bo!... ¿Qu' es pensa que disfressém aucells aquí? La cresta es natural, com ho es lo meu bigoti y com ho deu se 'l seu cabell.

—Be... veurá, aixó... deixemho corre. ¿Canta bé al menos?

—¡Ay!... Me sab greu haver de confessarho; pero per mes que m' hi he escarrassat, no hi pogut ferlo entrar en la nota de cap manera.

—Calli... ¿també te esquirols?

—Sí senyora; com á las fábricas en temps de *huelga*... Uns esquirols de superior calitat, que no pararan de nit ni de dia...

—Per supuesto... aixó tampoch deu cantar ..

—No senyora; pero son tan domesticables, qu' estich segur que si 'ls ensenyavan de jugar á cartas, acabarian per cantar... las quaranta.

—Ja son ben bufons, ja!... ¡Y cóm rodan! ¿Qué 's fa quan un no vol que rodin mes?

—Molt senzill; posi vosté mateixa un dit á la gabria d' aquest.

—¡Ay!... ¿Vol dir que no m' ha mossegat?

—¡Ca! Pobre bestia!... Es incapás de fer mal á ningú.

—No, no; de tots modos no m' hi embolico: jo m' hi sentit una rascada al dit... Val mes que... Escolti: ¿y si 'm quedés un lloro?

—No 's pensi... no es cap disbarat. Segons la classe de persona que ha de rebre 'l regalo, potser es lo millor obsequi que li pot fer.

—¡Y 'n te una bona colla!...

—Miri, tots aquests forman una familia... Els dos grossos, son els pares; els petits els fills...

—Y aquest que fa la cara tan rabinada, deu se 'l cunyat... Se li veu desseguida... ¿Quin es el qu' enrahona mes?... Perque un lloro que no sigui enrahonador, ja pot llensarlo.

—Examinei aquest: es un lloro de totas prendas. Ben pintat, intel·ligent, manso y ab una labia... com en Castelar avants de perdre la paraula. Diu *¡Buen viaje!... dame la pata, yo quiero dulce...* una pila de cosas que hi ha moltes personas que no sabrían dir las ab tanta urbanitat.

—¿No diu pas cosas lletjas?

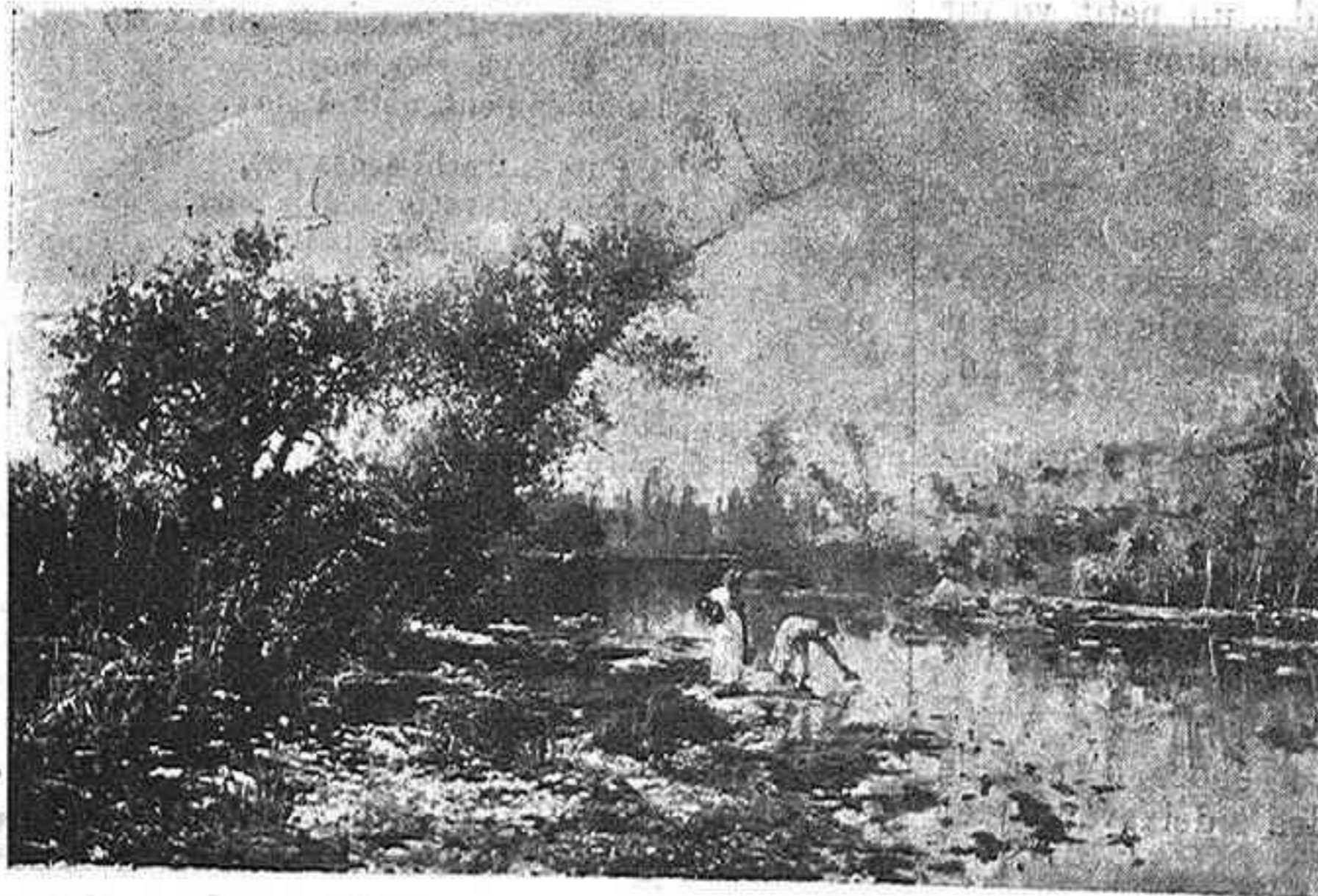
—¡Y aral!... No li diré que resa 'l rosari y frequenta 'ls sacraments; pero puch jurarli que si pels lloros hi hagués cel, lo qu' es aquest tindria la gloria ben segura, per lo que toca á honradés de costums y llimpiesa de la boca...

—Vaja... ja estich determinada... será aquest lloro, y no 'n parlém mes: ¿Quánt val?

—L' últim... l' últim... quatre du os.

—¡Jesús Marfá!... ¿Que 's vol burlar de mí?

NOTA CAMPESTRE

Una arbreda regalada
á la voreta d' un riu...
¡Quin lloch per sembrá amoretas!
¡quin recó per ferhi un niu!

SENMANA DE DESPEDIDAS

El xampany ha anat á dojo,
el xampany ha anat en gran;

pero ara ¡pobrets! ¡qué tristos!
¡quí sab quán hi tornarán!

Ja no falta sino que 'ls arjenters se posin á dir missa á meytat de preu y que 'ls fabricants de xocolate concedeixin quaranta días d'indulgencia per cada lliura que 'n venguin.

¡Religiosas rifant brillants!

¡Monjas convertidas en xocolateras!...

Escena de convent fí de sigle:

—¡Ave María Puríssima!

—¡Sin *pacadu cunsabida!*...

—Donguim un bitllet bo, si pot ser cap-y-qua... y dugas lliuras de xocolate ab vaynilla.—

¡Ora pro nobis!...

MATIAS BONAFÉ.

•••
PEL CORREO INTERIOR

«Apreciada Clara Dou ab la téva teoria grafo-contro-homo-mania tot m' ho has fet aná en renou. Tú ja deus saber bé prou que tinch per casar tres fillas totas modestas, senzillas y capassas de debó de fer felís á un senyó no més que ab las pantorrillas.

Lo que no deus sapigué es que 'ls novios respectius están cremats pel qu' escrius contra 'ls homes á la Esque-la y es trist y no está bé que per que aixís t' emancipas y ab tot el jovent t' empipas, ara tú ab las tévas bromas vagis esquivant els homes á las que no n' estém tipas.

L' home es un porch, un marrá es vritat, tú tens rahó; mes si tinguessis com jo tres fillas per coloca, no parlarias tan clá si no que procurarias deixarte de tonterias,

acceptarlo tal com es,
pescarne un de molts dinés
y del demés te 'n riurias

—
Jo no tinch inconvenient
en que ab més ó menos manya
vajis seguint la campanya
contra 'ls homes. Pero entén'

que si 'm fas fugi 'l tinent
y el nebot del diputat
ara que s' han declarat...
jo 't prometo Clara Dou
que 'ns hem de fé un monyo nou
y 'ns hem de veure 'l terrat.

PACA DE COTÓ.

VIDRIERA

Mirin, remirin,
guáytnla bé:
vol dir la dona
d' un vidrié.

—••—
Teatros

Vels'hi aquí que tot just comensan y ja 's fan la guerra. Me refereixo á las empresas que cultivan lo *Teatro Catalá*. Podrían férsela valentse de l' emulació qu' es sempre un estimul molt laudable, pero no senyors, prefereixen emplear altres medis, com per exemple, 'l d' efectuar las dos un estreno en la mateixa nit. Manera segura de que 'l públich aficionat á experimentar las emociones que produheix tota obra 's divideixi, quedant los dos teatros mitj buits y las empresas fins á cert punt satisfetas de haverse inferit mútuament un perjudici. Hi ha qui 's contenta ab ser borni, ab tal de deixar cego al seu rival.

Haventhi dimars al Principal l' estreno de *Lo Sr. Nadal*, comedia del Sr. Capdevila y á Romea l' estreno de *La Uar*, drama del Sr. Solér de las Casas, vaig fer á cara ó creu ahont aniria. Romea va guanyar.

Per lo tant jo suplico al Sr. *Nadal*, el qual deu ser molt bona persona, que se serveixi esperar fins á la senmana próxima, si encare es viu, conforme desitjém de tot cor.

ROMEÀ

Lo drama *La Llar* es una producció que té per gènesis una llegenda de 'n Frederich Soler. Lo seu fill Ernest l' ha desenvolupada presentantla en forma de drama. Aixís va manifestarho al final de la representació, després de ser cridat á las tanlas entre 'ls aplausos del públich. Y no sols ho manifestá, sino que ab veu conmoguda doná lectura á la poesia de son pare, la qual es inútil dir que va ser extraordinariament aplaudida.

Se tracta del fill de una casa de pagesos que ha navegat alguns anys en calitat de mariner. Torna de sos viatjes en plena invasió francesa, y difereix desde 'l primer moment de s' arribada á la llar pairal dels sentiments de sa familia en contra dels invasors de la patria. Ell, en sos viatjes, sense veure la guerra de aprop, ha arribat á figurarse que la invasió napoleónica té per objecte escampar per la rancia Espanya las llevors de las modernas ideas de llibertat, y arrapat á n' aquesta deria 's nega resoltament á secundar al jovent del poble y á son propi pare, quan intentan llansarse en socors de la sitiada Girona.

Pero de mica en mica va descubrint los horrors produhits per l' exercit invasor: edificis cremats, propietats taladas, assassinats, saqueigs, deshonras de donas.... Encare l' ilús mariner vol atribuhir aquests atropellos á alguns malvats dels que van sempre ab los exercits, no á la idea que representa la invasió; pero al últim descubreix que fins la seva promesa havia sigut víctima de la major brutalitat. Un general francés la deshonra, y la infelís va tornarse boja. Llavoras en Narcís se transforma en fiera, la sed de venjansa s' apodera de tot lo seu ser, y accepta afanyós lo lloch de mes perill, entre 'l grapat de valents que 's dirigeixen á atacar l' exercit sitiador de la immortal ciutat. Allá son vensuts coincidint la seva arribada ab la rendició de la plassa. Lo jove 's passa al enemich, busca y troba al general deshonrador de la seva enamorada, se bat ab ell y 'l mata, tornant á la llar mal ferit, pera morir sobre 'l féretre que tanca 'l cos de l' Agneta, puig ella ha mort també durant la seva ausencia.

Tal es breument resumit l' argument de un drama, en lo qual hi prepondera l' element poétich sobre 'l dramátich. Tant per la contextura de l' obra com per la inclinació que mostra son autor á presentar quadros pintorescos, com el del sopar, el de la llar, ahont se congrega la familia, el dels minyons que á Girona 's dirigeixen trabuch en má, y per últim el del enterro de la infelís Agneta, *La Llar* pot dirse que pertany de plé á la primera época del teatro catalá. Es una producció candorosa, en lo curs de la qual certs incidents que influheixen en lo seu desarrollo, y que l' espectador menos avisat prevéu desseguida, se li van donant ab gran lentitut, y subjectantse mes que á la veritat y á la verosimilitut al efecte que s' intenta conseguir.

Un exemple: arriba en Narcís de viatge, y ab tot y estimar á l' Agneta ab idolatria, 's limita á preguntar per ella y no 's recorda de anarla á veure immediatament després de haver abraçat á la familia. Al contrari, s' entreté fent gala de las sevas particulars opinions sobre la invasió ab lo qual provoca 'l disgust y hasta 'l despreci de tots los seus, desde l' avi decrepit al baillet de pochs anys; y sent aixís que qualsevol d' ells podria girarlo, sens mes que revelarli la brutalitat que 'ls francesos han comés ab la seva promesa, tots callan y guardan com un secret una cosa pública, qu' ell ha de saber necessariament á las pocas horas.

Lo humá seria dirli: —Pots ben alabar als francesos, y ells, en cambi, han destruhit lo teu amor.

Pero no senyors; s' ho reservan, com si s' haguessen juramentat per estalviarli un disgust. Y en cambi al repudiarlo com á mal fill, y com á mal catalá, no sols lo disgustan sino que 'l trastornan de mala manera. ¿A qué guardarli tantas contemplacions per una cosa y tan pocas per un' altra, quan dihentli tot lograrian de bonas á primeras tenirlo de la seva part?

Pero no analisém. Obras com *La Llar* no s' analisan. Successió de quadros efectistas, d' escenas exuberants de color, verdader ó fals no ho discutim, pero color al fi, de grans tiradas de versos ab trossos de poesia saturada de lirisme, 'l públich de Romea ho accepta y ho aplaudeix, y si aixó sols se proposava 'l seu autor, s' ha de confessar que aquesta vegada ho ha conseguit.

En l' execució se distingiren los Srs. Bonaplata y Borrás principalment. Hem de fer menció especial del nen Guilemany que doná probas de una precocitat encantadora. Los demás actors contribuhiren al bon conjunt de la representació.

* *

Com á pessas novament estrenadas cal citar *Lo caizal del seny* del Sr. Carreras, que ho ha sigut al *Principal*, y *L' oncle Bernat* de 'n Montero, á Romea.

Tant l' una com l' altra careixen en absolut de pretensions: feren passar al públich una estoneta divertida... y ab aixó cumpliren sino com á bonas en absolut, com á dos obras acceptables.

ELDORADO

Lo nou sainete *Aquí vá á haber algo gordo ó la Casa de los escándalos* de 'n Ricardo de la Vega, ab música del mestre Jiménez no s' ha de jutjar pel sistema de las comparacions, mirant si es superior ó inferior á *Pepa la frescachona*, *La verbena de la Paloma* y otras obras celebradas del mateix autor, sino considerantlo tal com es, y en aquest sentit reuneix tots los elements necessaris per entretenir al públich de la manera mes agradable per espay de una hora. Ja voldriam que todas las obras del género xich se li semblesin.

Lo sainete te vida, moviment, frescura: revela en lo seu autor aquella habilitat que tothom li reconeix pera pintar costúms y tipos populars, desarrollant ab ells una acció verdaderament sainesca... y encare que alguns de aquests personatjes tingan un parentiu molt próxim ab altres que ha presentat en distintas produccions sevas de las mes aplaudidas, aixó se li pot dispensar, en gracia á ser fills uns y altres del esperit de observació aplicat al poble de Madrid, en lo qual tan abundan aquests modelos.

Realsa l' últim sainete de 'n Vega la música del mestre Jiménez, que 's revela habilíssim compositor, molt coneixedor del efecte escénich. La pessa en la qual descriu lo despertar de Madrid es una troballa. La ruidosa aparició de la mascarada, ab sos coplas corejadas y sos balls dona un gran relleu á la popular escena y aiveca al públich que demana unánimement la seva repetició. També es notable la primera part del dúo entre 'l *señorito* y la *carnicera*: illástima que 'l final no correspongui al principi!

L' obra ha tingut un éxit franch, contribuhint en gran part els artistas encarregats del seu desempenyo y l' esmero especial ab que ha sigut posada.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Resultan sumament entretingudas las funcions que dona á *Novedats* la companyia del Cavaliere Watry, y de la qual forman part los Srs. Mastracchio y Ascanio. Todas las nits s' efectúan sorts de prestidigitació, nigromancia, escá-moteig etc., etc., ab notable llimpiesa. La collecció de papagayos ensinestrats es molt notable y agrada al públich per la docilitat ab que obeheixen al amo.

Semblan la majoria de unas Corts, á las ordres de un president de govern. Y la semblansa resulta major si 's considera que aquells animalons poden dir *si* y *no*, y fins pronunciar discursos.

Al *Tivoli-Circo-Equiestre* han debutat nous artistas, entre ells el contorsionista Musto y las *hirondelles* mademoiselle Lucia y Adelina qu' en los atrevits exercicis de trapeci se fan dignas del nom de orenetas que portan.

També mademoiselle Clotilde presenta una bonica collecció de cacaúas que agrada molt al públich.

* *

Tals son las principals novedades de la senmana, que no son pocas ni despreciables.

Per avuy, abaixo 'l teló.

N. N. N.

LO GAT Y LA RATA

Diálech

LEMA: *Los Tenorios de teulada*

Molta calma y gran quietut;

l' escena es tétrica y fosca;

no se sent volá una mosca,

ni s' ou cantá un lloro mut.

Las dotze pausadament

tocan dalt la iglesia nova

y eixint la lluna en un cova

s' il-lumina 'l firmament.

A un cantó 's veu mitj corcat

un colomá boy fet runas

que, segons frasses gatunas

es un castell encantat.

VIDA ALEGRE (per LLUÍS LABARTA.)

—¡Ja hem dinat!... Ara estém disposadas á anar... allá ahont vostés vulguin.

Dessota sos miradors
y al bell mitj de una teulada,
hi ha una guitarra esquerdada,
emblema dels trovadors.

Y al peu d' ella contemplant
los mil astres d' or y plata,
y ab ma al pit, hi ha una rata
que així exclama sanglotant:

—¡Oh! Malvada y criminal,
pérfida rata á qui un dia
vaig estimá ab gran follia
com un solemne animal.

Per fi veig, ¡terrible cas!
que, enganyantme ab santa barra
m' has aixafat la guitarra
deixantme ab un pam de nas;

Jo que per tú, malvat cor,
ab un xich més, dins l' armari,
'm rompen l' os del rosari
un jorn que 't feya l' amor;

Jo que per pogert' salvar
mil cops hi exposat la vida
mereixo aixó? ¡oh! no mentida
jo l' afront tinch de venjar...

Aqui sortint del castell
un gat d' aspecte arrogant
aixís parla al pobre aymant,
posantli la ma al clatell:
—Sembla abatut trovador
que podéu respirá apenas.

—Son tan grans las mévas penas
que defalleixo, senyor,
puig si ma estrella no 's muda
ma situació es afflictiva.

—Ja 'us daré una lavativa,
vull dir, que 'us daré una ajuda,
expliqueume vostre's planys
y veurém de remediarnos.

—Oh! jamay podrán curarlos
ni l' olvit ni 'l curs dels anys.

Figureus que 'l serafi
per qui mon cor palpitava
y que cent cops 'm jurava
estimar-me ab frenesi,

Malvada, vil y perjura
ha despreciat mon amor.
fentne á trossos lo méu cor
deixanme'l ple d' amargura.

—Y per tan poch sospiréu?
—¿Per tan poch?

—Y es cla, aixó ray.

—Vos no haureu estimat may
quan d' aquest modo parléu.
Puig l' aymant que no es dels mansos

al veures així humillat....

—Quan tindreu la méva edat
no estaréu per tants romansos.

—Es que heu d' advertir, senyor,
que, deixantme mort de rabia,
ha marxat la méva flavia
fugint ab son seductor.

Y encar' diréu que 'm propasso,
¡que 'm valga Santa Cecilia!

—*Son escenas de familia
de las que nunca hice caso.*

—Mes jo venjaré l' honor
ab la punta del acer
dant mort al vil caballer
que aixís m' ha robat l' amor.

—Sou romántich excelent.

—Y vos molt positivista.

—Es que 'ls anys cansan la vista
y 's veu tot molt diferent.

A vostra edat tot son lluytas,
beure á galet y fer l' os.

—Es á dir que segons vos....

—Tots els joves somiéu truytas.

—M' insultéu.

—Home, no tant
dich la veritat santa y bona.

—Es que noto fá una estona
que de mí 'us estéu burlant.

—¡Ja, ja, ja!

—De mí 'us riheu
mofantvos de ma desgracia,
Infame, vil....

—M' heu fet gracia

—Miserable, ab tiento anéu.

—Vaja, anéusen á voleyo.

—¡Aixó á mí? ¡fóra l' acer!
mes; no, que ab tal caballer
aquesta es l' arma que empleyo....

Se sent el ¡plaf! de un revés,
gran confusió y saragata,
crits del gat, ays de la rata
després.... calma, sombra y res....

Quedant de semblants estrenos,
sobre de l' camp com terrossos,
la guitarra feta á trossos
y la rata ab tres dents menos.

.....

Y ara lector reflexiona
que de semblants melodias

á casa 'n tinch tots los días
entre la sogra y la dona.

Resultant de tals combats
y un cop callada la orquesta,
que jo per final de festa
sempre pago 'ls plats trencats.

JOAN VINYAS PONS.

PERDENT EL TEMPS

—¿Sabs qué em sembla Tófol? Qué si hem de sopar
ab lo que pesquis, no cal que vagi depressa á pa-
rar taula.

¡Qué 'n deu estar de mal l' hereu Pantorrillas!

Així ho dona á compendre la reunió de diputats
y senadors de la conservaduría barcelonina que l'
altre día van reunir-se al entorn del llit ahont jau
postrat. Si be alguns van faltar á la cita, 'ls que hi
acudiren procuraren consolar al pobre malalt, di-
hentli: —Vosté en rigor no te res.... animis, home,
animis, deixi manías á un costat, y sobre tot conti
ab nosaltres.

Tots comprenen que únicament fent us de las me-
dicinas de la farmacia silvelista podria restablirse
tornant á ser lo qu' era en sos bons temps; pero es
lo cas que tractantse d' ell, á la indicada botiga no
volen despatxarli cap recepta, ni pagant ni sense
pagar. De manera que l' hereu Pantorrillas no té

PILOTAS Y DONAS

A la cancha, una xicota
jamay hi podrà lluhí.

A la dona la pilota
sols li va bé ferla aquí.

Un detall de aquest parell d' *arrossos dels Morts*. En lo primer ápat lo Sr. La Llave va fer lo gall, declarantse *superior gerárquich* dels demás regidors y tinents d' arcalde. Sort que tots ells estavan tips, que d' altra manera allí mateix se 'l menjan.

Sens dupte á conseqüència de aquest disgust lo Sr. La Llave vá abstenirse d' assistir al ápat número dos.

Un regidor qu' en mitj de tot te molt bona sombra, explicava la seva ausencia, dihent:
—Ab motiu del cambi de ministeri á n' aquesta *Clau* li han caygut las *dents*. ¿Y qué hi faria sense dents á ca'n Justin?

Al dimitir lo Sr. Coll y Pujol, y per mentres s' esperá 'l nomenclament del Sr. Collaso, tingué de ferse cárrech de l' arcaldia 'l Sr. Griera (a) Pagés.

—Sent pagés, com es, en rigor no 's pot dir que vajan nombrarlo arcalde.

—Donchs qué?
—Masover de Barcelona.

Si 'm veuen los ulls humits no 's figurin pas que haja plorat. Es degut, al contrari, á un tip de riure que m' hi fet al veure la cara que fan els senyors de la Fulla, desde que 'l Sr. *Enojoso* ha presentat la dimissió del seu cárrech.... ¡Pobrets!... Ell que 'ls estimava tant, ell que per complaure'ls se desvivía, deixarlos de aquesta manera!... No s' ho poden acabar.

Es qüestió de preguntarlos: —¿Y ara, hont anéu ab la fulla mullada?

Pero 'l Governador dimissionari, avants de anarse'n ha tingut una satisfacció ab motiu del ápat que li ha ofert lo cos de arxivars y bibliotecaris.

Avuy tant las alegrías com las tristezas se solemnisan menjant.

Está, donchs, dintre de la costum en boga l' obsequi dels arxivars al ex-governador.

Y ara que 'l tenen tip, per mí que l' *arxivin*.

altre recurs que anar allargant lo que pugui, fins que arribi l' hora d' entregar l' ánima á Déu y 'l cos al Sr. Samaranch.

Aixís s' explica que 'ls amichs al sortir de la cambra del gran cacich, se fessen l' ullet, y murmuresin:

—Als malalts de mort convé tenirlos contents y enganyats. Acabém de fer un' obra de caritat ab ell, y després ne farém un' altra ab nosaltres mateixos. La caritat ben entesa, consisteix enanarse'n ab en Silvela.

A lo menos en Coll y Pujol y 'ls regidors quan volen fer un tiberi saben triar lo día.

El que l' ex-arcalde va oferir als regidors, tingué efecte un dimars.

Y 'l que 'ls regidors van oferir al ex-arcalde tingué efecte un divendres.

Lo refrán diu: «En viernes y en martes no te cases ni te embarques.» Pero no diu «no t' afartis.»

Y ben mirat per celebrar una desgracia (que desgracia es y grossa lo caure del candelero) no hi ha res mes apropósit que escullir expressament los dos días de la senmana tinguts per días de mala sombra.

Tota la premsa local tributa elogis al nou sainete de 'n Ricardo de la Vega «Aquí vá á haber algo gordo ó La casa de los escándalos.»

Tota la premsa ab una sola excepció: la del *Diari de Barcelona*.

Lo *Brusi* no pot perdonar al aplaudit saineter lo sentit picaresch de alguns xistes, sobre tot aquell dels *sótanos*, y no li reconeix cap mérit, ni la originalitat, ni la gracia, ni 'l colorit local, ni 'l relleu, ni la bona pintura de costúms y tipos populars. Fins lo mestre Jiménez arreplega de rebot una part del palmetasso, y aixó qu' en la música no hi ha cap epígrama, ni cap atreviment.

Segons el mal humorat *Diari* l' éxit de l' obra 's vá deure exclussivament á la claue, sense que 'l públich hi intervingués lo mes mínim.

Dona gust observar aquests rasgos de imparcialitat crítica. Estich segur que sense aquelles dos ó tres frases epigramáticas que fan riure á tothom menos al *Brusi*, 'l *Diari* posaria als núvols la última producció del aplaudit saineter.

Be podém dir que á certa edat lo parladar de algunas personas sofreix los efectes de una inexplicable depravació. Al *Diari de Barcelona* se li antoixa vinagre 'l pebre, y en lloch de paladejar un xiste, 's queda fent escarafalls.

Ab motíu de certas visitas del Pare Coloma fetas per encárrech de una elevada dama, á algunas personas presas, vaig recullir una frase, que no careix de gracia:

—Ja 's coneix—digué un literat—que 'l Pare Coloma cultiva 'l género *realista*.

CONTRATEMPS

*Hojas del árbol caídas
juguete del viento son...
¡Ja ho veuhen! ¡De castanyera!
¡Lo que son en aquest mon!*

De la corrida de toros del diumenje 'l públich vá sortirne *corregut*.

Ni que l' inmensa plassa hagués sigut una paella, hauria bastat pera confeccionar lo gros bunyol que vá ferse.

Y aixó que l' entrada á la sombra costava cinch pessetas... un duro rodó.

Pocas empresas han abusat tant com l' actual de la paciencia del públich. Quan s' anuncia una corrida extraordinaria ab tres espasas de cartell, y com extraordinaria 's fá pagar, es precis que tot siga de primera: 'ls matadors y 'ls toros. ¿No es veritat?

Donchs los banyuts del diumenje, tot lo mes haurían pogut servir per una novillada. Y com es consegüent, á tals cabras, tal corrida y á tal corrida tal escándol.

Diu *Lo Teatro Regional* que s' están ultimant los traballs pera donar una funció en honor del senyor Ximeno y á benefici de sa familia. En ella s' estrenarán un drama en tres actes del Sr. Valero (Ll.) y un juguete del Sr. Bernard y March.

Creyém que totas las personas que tenen simpatías pel desterrat Sr. Ximeno, víctima de las rancurias del *Suripanto* obrarán com deuhien, favorint ab la seva presencia la funció á que 's refereix *Lo Teatro Regional*.

Per joventut simpática la *Juventut católica*.

L' altre día, en celebració de no se quina festa de

GITANERÍAS

—¿Queréis que os la diga, resalaos?... Por una perra chica os adivino todo vuestro porvenir y el de vuestros caballos.

las sevas varen obsequiar á 150 pobres ab un dinar, el qual els sigué servit pels mateixos joves catòlics vestits de rigurosa etiqueta: ab frac y corbata blanca.

Segons lo nou Evangeli, la caritat ha de ferse aixís: ab gran ostentació... ab tot l' aparato que requereix lo seu interessant argument.

Tots som germans.... pero aixó no quita perque fins en lo moment de practicarse un acte de caritat se fassa veure be la diferencia que vá de la brusa á la casacá.

Un periodista degudament invitat, acut lo dia de la festa major al envelat de Sarriá... y naturalment

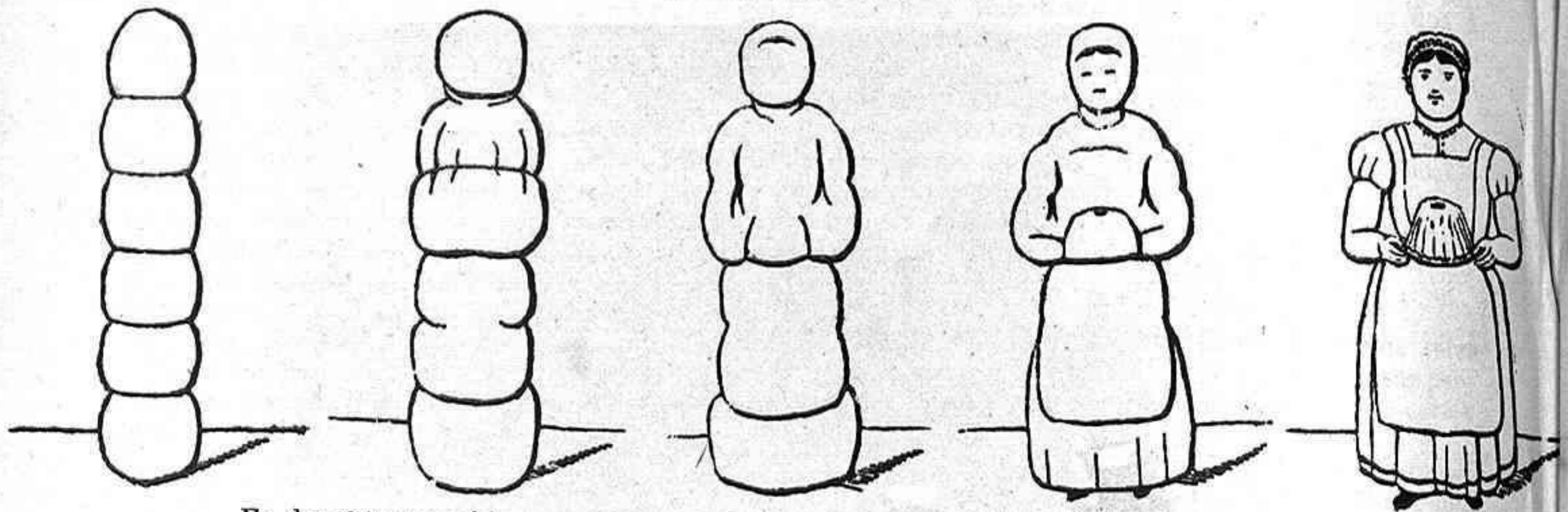
¿a qué s' hi vá als envelats sino á ballar? Lo periodista invita á una noya, la noya accepta... ¡y vóltala Manel!...

A lo millor de la ballaruga, uns joves se li acostan dihentli que desisteixi de donar giravoltas, y com ell no 'n fes cas, li repeteixen, que si no deixa de ballar li dirán de un' altra manera.

En efecte: al poch rato se li presentavan alguns individuos disposats á expulsarlo del local á viva forsa. Fins sembla que li ensenyaren alguns bastóns. Lo mes cómic es que 'ls individuos que aixís procediren formavan *la comissió d' obsequis*.

¡Vaya una manera de obsequiar als convidats!

METAMÓRFOSSIS

En dos ó tres cambis,—que passen seguits,—la cosa està llesta.—¿Qué tal? ¿Son servits?

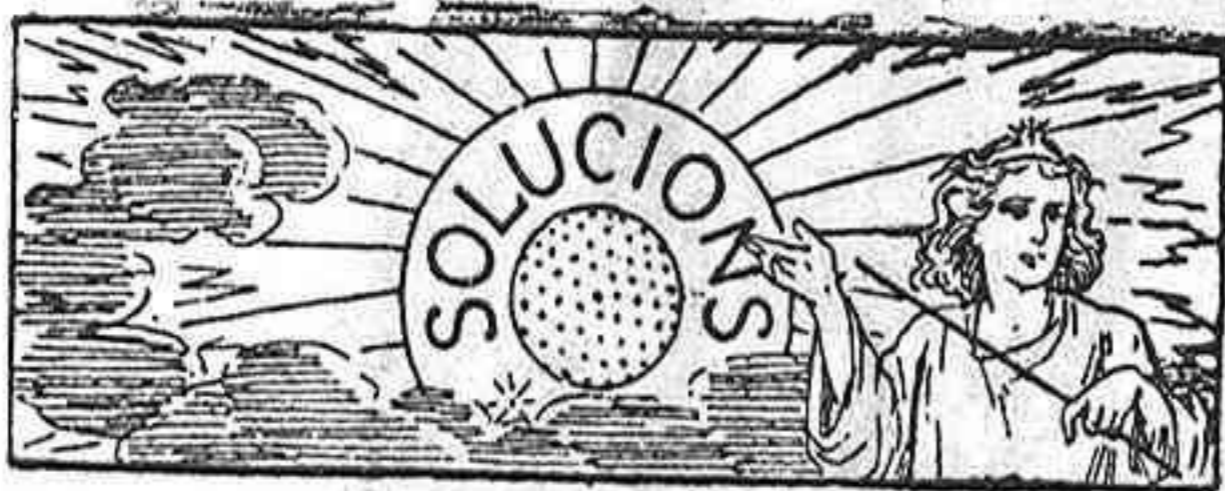
Lo marit es un avaro empedernit; la muller una dona compassiva, y á mes de compassiva filarmónica.

Tot sovint passen pianos de maneta, orgas y orquestas de cego que deturantse á l'acera de la casa ahont viu, tocan alguna cosa.

La senyora 's conmov... voldria socorre'ls; pero no li es possible per impedirho 'l seu marit.

—Pero perquè no 'm permets tirarlos alguna cosa?—pregunta ab tó suplicant.

—Perque sería diner perdut—respón ell—diner tirat per la finestra.

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Tri-a-na.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Maca—Cama.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Lo más perdut.*
- 4.ª ROMBO.

N
C I M
C O C A S
N I C A N O R
M A N E L
S O L
R
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Agrimensó.*
- 6.ª GEROGLIFICH ILUSTRAT.—*Per rochs y per ruchs á la montanya.*

XARADA

La segona n' es vocal;
 nota musical tercera,
 la total es una flor
 y un licor es la primera.

N. MARICEL.

ENDAVINALLA

Ni quan vaig davant del rey,
 ni quan vaig davant del papa
 me trech lo barret del cap
 ab tot y ser classe baixa.

LLUÍS G. SALVADOR.

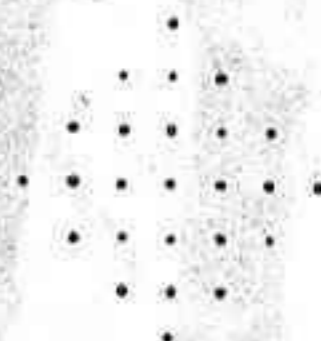
TRENCA-CLOSCAS

R. SEDÓ

LLOÁ

Formar ab aquestas lletras lo títul de un drama castellá.
 MELÓN CANSADO.

ROMBO

Sustituir los punts ab lletres de manera que llegidas vertical y horisontalment donguin: Primera ratlla: consonant.—Segona: element del globo.—Tercera: nom de dona.—Quarta: nom d' home.—Quinta: accident topogràfich.—Sexta: part del animal.—Séptima: vocal.

RAFEL HOMEDES MUNDO.

FUGA DE CONSONANTS

. a . a . a . a . . . a

Sustituir los punts per consonants que donguin per resultat lo títul d' una novela del conegut escriptor Eugenio Sué.

RICARDO ANGUELA.

GEROGLIFICH

NAT OO PIT
 E T
 MORT
 O O
 PIT

Nox.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, numero 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat numero 2.

EN PRENSA

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

para l' any 1898

Obra de vulgarización

NUEVA

EL MATRIMONIO
SEGUN EL DERECHO VIGENTE

POR GABRIEL R. ESPAÑA

Precio Ptas. 3.

FRANCISCA DE RIMINI

POR

VICENTE COLORADO

Un tomo 8.º Ptas. 3.

CUBA Y LA OPINIÓN PÚBLICA

POR **Cárlos Amer**

Un tomo Ptas. 1.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Van publicados 54 tomos

CUENTOS EN GUERRILLA por MARIANO DE CAVIA

Ptas. 0'50.

BARCELONA Á LA VISTA

ALBUM DE 192 FOTOGRAFÍAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

encuadernado con artísticas cubiertas en negro y oro, con cordones de seda y tapas articuladas. Precio Ptas. 8.

HAY CUADERNOS 1.º, 2.º, 3.º, 4.º, 5.º, 6.º, 7.º, 8.º, 9.º, 10.º, 11.º y 12.º

30 cénts.

cuaderno

Provincias: 35

Muy pronto aparecerá el

ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE

Ó SEA

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA

POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA

PARA EL AÑO 1898

PRECIOS:

En rústica, Ptas. 1'50

Encuadernado, Ptas. 2

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

PINTURA... SOBRE «TELA» (per J. NEGRO.)

— Me sembla que ab aquest solet...

— Si molt convé ja es aixuta...

J. Negro

— ¡Ave Maria puríssima!